

Tijdschrift voor Tandheelkunde

FEBRUARI 1938

XLV JAARGANG

AFLEVERING 2

REDACTIONEEL
GEDEELTE

DE MAATSCHAPPIJ-VERGADERING

29 en 30 Januari 1938.

Over gebrek aan belangstelling van de leden voor het werk der Maatschappij, voor zoover dit in de algemeene vergaderingen tot uitdrukking komt, viel ook ditmaal niet te klagen; integendeel: de presentielijst vermeldde niet minder dan 130 namen. In zijn voorzitterlijk openingswoord schreef *B r u g m a n* de groeiende interesse voor een groot deel toe aan de sterk gewijzigde economische verhoudingen, waardoor de oplossing van problemen op het gebied der sociale tandheelkunde de rechtstreeksche belangen gaat raken. De stijging van het aantal practici en de steeds veranderende omstandigheden noopten tot versnelling van het arbeidstempo der Mij. om bij de conversie van het stadium van studeeren en voorbereiden in dat van organiseeren en ordenen niet achter de feiten te komen „aanhinken”. In dit verband bleek ook herziening van statuten en huishoudelijk reglement wederom noodzakelijk, door veroudering van eenige artikelen.

In het vervolg van zijn rede gewaagde de praeses van het welhaast onsterfelijke vraagstuk der onbevoegde uitoefening waarbij het wachten is op de van hooger hand toegezegde maatregelen om er krachtadig een eind aan te maken, zoodra de kwestie der z.g. gedupeerde tandtechnici zou zijn

geliquideerd. Natuurlijk memoreerde hij ook de aangekondigde wijziging van de H.O.-wet met betrekking tot de studie der tandheelkunde en hoopte, dat de Maatschappij in de gelegenheid zou worden gesteld, om van haar zienswijze ten deze te doen blijken vóór het ontwerp in openbare behandeling zal worden gebracht. Hij besloot zijn toespraak met te wijzen op het komende jubileum, dat gelijktijdig met soortgelijke herdenkingen van het Tandheelkundig Genootschap en de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen zal worden voorbereid als een nationaal tandheelkundig feest.

Uit het jaarverslag van den secretaris, waarin de bemoeiingen der Maatschappij in al haar geledingen breedvoerig waren weergegeven, zij hier slechts aangestreept, dat het ledental, ondanks 15 uittredingen en een verlies door overlijden van 4 leden in het afgelopen jaar was gestegen tot 980, tot welk resultaat 71 toetredingen hadden geleid.

Leeft de Maatschappij op een te weelderigen voet? Naar het oordeel van verschillende sprekers over het financiële verslag en de begrooting, zou deze vraag bevestigend beantwoord moeten worden. Oostingh putte dit oordeel uit de (periodiek) verhoogde toelage aan den secretaris van de Centrale Ziekenfonds-commissie, welke toelage in enkele jaren van *f* 1000 tot *f* 1800 was opgevoerd. Hij zag hierin een precedent om ook de titularissen van de andere commissies tot gesalarieerde krachten te promoveeren en was van meening, dat de Mij. met deze honoreering van functies op den verkeerden weg was. Flaumenhaft voegde zich „der traditie getrouw” in de rij der critici en vergeleek de totale kosten der C.Z.C. met het netto resultaat harer bemoeiingen. Uit een en ander becijferde hij de kosten op circa *f* 100 „per verrichting”! Berma n, wiens mond, naar hij zeide, vanzelf open „viel”, struikelde over het voor den juridisch adviseur uitgetrokken bedrag, zoomede over de kosten, verbonden aan de controle van de tandtechnische laboratoria. Nog was er een brief ingekomen van een verhinderd lid, hetwelk had uitgerekend, dat het algemeen secretariaat de contributie van 100 leden „verslond”, naar zijn meening veel te veel voor een organisatie als de Mij.

Aan detailcritiek ontbrak het evenmin. B e r m a n wilde het tekort op het Jaarboekje weggewerkt hebben door middel van een prijsverhooging voor niet-leden. F l a u m e n h a f t wilde weten, wat de tarief-commissie voor het door haar uitgegeven bedrag had gepraesteerd en K o r i n g betreurde het, dat ondanks de stijging van de post „drukkeren” er voor de leden geen toezending van alle gedrukte mededeelingen kon overschieten; om daarvan kennis te nemen moest men op het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* geabonneerd zijn, hetgeen in wezen neerkwam op een verhoging van de contributie voor het lidmaatschap met den abonnementsprijs van het officieel orgaan der Mij.

E d e l, die zich als H.B.-penningmeester belastte met het beantwoorden der sprekers, voelde zich schuldeloos tegenover de verwijten: alle aangevochten uitgaven en begrootingsposten berustten op besluiten van de Algemeene Vergadering, in den loop der jaren genomen. De financieele consequenties hiervan vonden automatisch hun neerslag in jaarrekening en begrooting. Bij zijn verweer namens het H.B. ontving hij onverwachten steun: critici ten aanzien van eenig onderdeel van het financieel beleid, ontpopten zich als paladijnen van andere belaaide bestuursorganen. Zoo brak B e r m a n een lans voor de C.Z.C. van welker leden niet verwacht kon worden dat zij bij het op peil houden van hun fysieke krachten tijdens onderhandelingen, een toevlucht zouden zoeken in automatieks en cafetarias, alleen om de vacatiegelden laag te houden. Deze commissie zette meer werk uit den weg dan in getallen was weer te geven.

Intusschen ontspoon zich ook nog een financieel-technisch debat over de vraag of de post, uitgetrokken voor de Vereeniging voor Systematische Mondverzorging, op de begrooting dan wel op de balans thuis hoorde. Haar bleek een leening te zullen worden verstrekt om aan kasgeld te komen bij den aanstaanden start. E d e l beriep zich ter rechtvaardiging op „bevoegde cijfermensen”, die geen bezwaar hadden gemaakt tegen de memoriepost op de begrooting. Naar hij toelichtte zou er een bedrag van vier mille noodig zijn om de V.V.S.M. op gang te helpen. De grootte van het bedrag was voor P o o l een reden te meer, om er de begrooting

niet mee te belasten, zoodat besloten werd de post daarvan af te voeren.

Aan het eind van de discussies trok B a k k e r er de moraal uit, dat de geoeffende critiek op de jaarverslagen van den secretaris en penningmeester moest worden beschouwd als critiek op het beleid van de Maatschappij en hij gaf dan ook in overweging, om bij een speciaal agendapunt gelegenheid te openen voor algemeene beschouwingen over het beleid der Mij, waardoor detail-discussie kon worden afgesneden. Rest nog te vermelden, dat Koring zijn wensch vervuld kreeg en op verzoek aan de leden overdrukken van de mededeelingen in het Tijdschrift zullen worden toegezonden. E d e l verblijdde de vergadering nog met de mededeeling, dat de jongste conversie van Staatsleeningen ook de Maatschappij op niet onbelangrijke derving van inkomsten uit verminderde rente-opbrengst kwam te staan.

Het rapport van de verificatie-commissie gaf opnieuw aanleiding tot eenige beschouwingen omtrent derzelver taak. Er waren enkelen, die haar als een soort rekenkamer wenschten te zien optreden om de bepleite versobering in de Mij-huishouding kracht bij te zetten. V i s s e r zag haar bemoeiingen slechts als een controle, of de uitgaven in overeenstemming zijn met de besluiten der algemeene vergadering. Ter voorkoming van misverstand leek het hem noodig haar taak nauwkeurig te omschrijven. Op voorstel van F l a u m e n h a f t werd gebroken met het door zuinigheid ontstane monopolie der hoofdstedelijke leden, om deel uit te maken der verificatie-commissie; de meerdere kosten verbonden aan benoeming van elders wonenden zouden er, naar hij meende, de duurte niet in brengen.

De voorzitter deed na al deze beschouwingen, wat een verstandig bewindsman altijd doet; hij zegde overweging in het H.B. toe van alle gemaakte opmerkingen; met name zou ernstig onder het oog worden gezien of bezuiniging op de uitgaven der Mij. mogelijk was.

Hierna was de beurt aan de afdeulings- en commissie-verslagen. De eerste gaven weinig stof tot gedachtenwisseling. Alleen informeerde S a n d e r s naar de oorzaak van het geringe aantal (6, niet 3, zooals in het verslag van de Afd. den

Haag en O. te lezen stond) leden onder de Leidsche tandartsen. Naar Salomons verklaarde, was dit nog een overblijfsel van een geschil omtrent het plaatselijke polikliniekwezen, als gevolg waarvan de betrokken collega's zich aan de bemoeiingen van de Mij hadden onttrokken. De onopgeloste kwestie van avondsprekuren in de afdeling van het Gooi, welke een universeel karakter heeft, deed Flamenhaft vragen, of het H.B. voornemens was, zich daarmee in te laten. De voorzitter gaf hierop een bevestigend antwoord en hoopte eerlang op de agenda een plaats daarvoor te reserveren.

Bij de commissie-verslagen was Berman begaan met het lot van het Steunorgaan, dat van vrijwillige bijdragen der contribuanten leven moet. Het fonds voorzag in een gemeenschapsbelang, wat haar recht deed hebben op inkomsten, die niet afhankelijk waren van de offervaardigheid van een beperkt aantal leden. Dies stelde hij voor, om een deel der contributies in het Steunfonds te storten, of de contributie zoo noodig met een zeker bedrag voor dat speciale doel te verhoogen. Ook deze zaak zal de aandacht van het H.B. genieten. Omtrent het Bemiddelings-bureau werd meedeeld, dat het honorarium van waarnemers en assistenten in overleg met den directeur zal worden geregeld volgens algemeene lijnen. De commissie tot bestudeering van het tandtechnikersvraagstuk ontving van Flamenhaft een hint omtrent levering langs slinksche wegen aan onbevoegden door een dental-depot. Het rapport van de Onderwijs- en Examencommissie deed Bakker de vraag stellen, of de jongste redactioneele beschouwing in het Tijdschrift over het onderwijs met instemming der commissie was gepubliceerd. Uit het antwoord van Van Hasselt en Sanders bleek, dat de publicatie zonder voorkennis der commissie was geschied. Laatstgenoemde verlangde overleg tusschen redactie en H.B. bij de behandeling van dit onderwerp.

Tot slot vroeg Flamenhaft nog naar de taak der tandheelkundige medewerkers aan de dagbladen. Paesi, als voorzitter der Commissie voor Mededeelingen aan de Pers, antwoordde, dat op een desbetreffend verzoek dezer commissie eenige redacties zich bereid hadden verklaard

om in voorkomende gevallen gaarne van de voorlichting dier medewerkers gebruik te willen maken bij het beoordeelen van inzendingen, de tandheelkunde rakende, op hun geschiktheid voor publicatie.

Na de pauze voor het diner nam de verkiezing van leden voor den Raad van Beroep nogal tijd in beslag. Het resultaat van eenige tijdroovende stemmingen was een herbenoeming der aftredende leden en plaatsvervangende leden.

Toen kwam aan de orde het Ziekenfondsvraagstuk, waaroftrent B e c k e r in de zomervergadering eenige critische opmerkingen had gemaakt en nu gelegenheid kreeg zijn bezwaren tegen het beleid van de C.Z.C. breder uiteen te zetten. Vooraf ging een inleiding van S a l o m o n s, als voorzitter der C.Z.C., over verleden, heden en toekomst van het aan haar zorgen toevertrouwde materie, teneinde de gevolgde gedragslijn uit de gegroeide en bestaande omstandigheden te verklaren en te motiveeren. Na een historisch overzicht van de gebitsbehandeling in de ziekenfondsen besprak de inleider de verschillende pogingen tot een wettelijke regeling van het ingewikkelde vraagstuk der ziekenverzorging, die alle ontijdig mislukten. Voorts stond hij uitvoerig stil bij de conclusies van het in 1929 van Maatschappij-wege verschenen N.P.P.-rapport, inzake tandheelkundige hulp aan niet-particuliere patiënten, welke principes ook buiten ons land algemeen erkenning hebben gevonden. Hij legde bij zijn uiteenzetting van de behandelings-mogelijkheid van ziekenfondsleden er den nadruk op, dat deze niet beheerscht wordt door de behoefte aan tandheelkundige hulp, maar door de — aanzienlijk geringere — vraag er naar. Alleen hierdoor was het mogelijk met de beschikbare middelen in de fondsen tandheelkundige hulp te verleenen. Door het groeiend inzicht omtrent de waarde der gebitsbehandeling begint de vraag naar conserveerende hulp de beschikbare capaciteit dermate te overtreffen, dat er een chronische achterstand ontstaat, die tot lange wachttijden en verhoogd arbeidstempo leidt, met alle schadelijke gevolgen voor de hoedanigheid van het werk en de omstandigheden waaronder de ziekenfondstandarts zijn taak moet verrichten, speciaal aan de klinieken, die noode tot uitbreiding van personeel overgaan. Komende

tot de in de laatste jaren voor de C.Z.C. gevolgde gedragslijn, grondde de inleider deze op de door de Maatschappij in 1931 uitgesproken voorkeur voor de behandeling der ziekenfondsleden aan huis, waarbij de leden werden ingeschreven op naam van den tandarts hunner voorkeur, tegen een vaste vergoeding, waarvan de grootte afhankelijk wordt gesteld van de bijbetaling per conserveerende verrichting. De Commissie was op grond van de opgedane ervaring het meest geporteerd voor een vaste vergoeding van f 0,50 per ingeschrevene met bijbetaling van f 1.— per vulling. De na saaneering door den tandarts af te geven gezondheidsverklaring van het gebit gaf het ziekenfondslid recht om bij halfjaarlijkse inspectie tegen een geringere bijbetaling per verrichting zijn gebit in gezonden staat te houden. Het financiële belang van den patiënt bij regelmatige verzorging van zijn gebit wordt als een prikkel daartoe beschouwd en als een controle van den patient op een behoorlijke behandeling, die ook in het belang is van den tandarts. Een dergelijke regeling voldoet aan alle voorwaarden van een goede ziekenfondstandheekunde en valt binnen het financieel bereik van elk fonds van eenigen omvang. Het bezwaar tegen de bijbetaling per verrichting boven de algemeene vergoeding was niet te ondervangen, gegeven de behoefte aan en den aard van de tandheekkundige behandeling en met het oog op een redelijke belooning van den ziekenfondstandarts.

Hierna kreeg B e c k e r het woord om zijn bezwaren tegen het beleid van de C.Z.C. naar voren te brengen. In de eerste plaats ontkende hij dat de Algemeene Vergadering zich zoo sterk ten gunste van de huisbehandeling zou hebben uitgesproken als door de C.Z.C. werd aangenomen. Ook de waarde van het door haar voorgestane stelsel ten aanzien van een betere conserveerende gebitsbehandeling dan bij het klinieksysteem trok hij in twijfel zolang niet met statistische gegevens het bewijs daarvan werd geleverd. Alleen in de polikliniek was het naar zijn oordeel mogelijk om de rationeele behandeling door te voeren, wijl men daar, beter dan in de huisbehandeling, de wenschen der leden ondergeschikt kan maken aan de gestelde regelen. Gezien de dringende behoefte aan gebits-conserveering behoorde de Mij.

een systeem voor te staan, waarbij het mogelijk was om het grootste aantal vullingen te leggen bij de laagste kosten. Hij verweet de C.Z.C. dat zij te veel bezorgd was voor de materiële belangen der betrokken tandartsen om voldoende beginselvast te kunnen zijn bij het streven naar goede toestanden aan de klinieken, die zich verzetten tegen aantasting van de hun zoo welgevallige hooge inkomsten uit de prothese.

In zijn repliek beriep S a l o m o n s zich ter verdediging op het onweerlegbare feit, dat de ziekenfondsen voor de tandheelkundige hulp bedragen beschikbaar stellen die steeds belangrijker zijn dan behoorlijk rationeele behandeling moet kosten. Dit geldt zoowel voor de kliniek- als voor de huisbehandeling. De uitgebreide behoefte aan hulp was in strijd met het begrip risico, zoodat van eenig systeem van verzekering ook geen sprake kon zijn. Het door zijn bestrijder voorgestane klinieksstelsel leidde, indien goed doorgevoerd, tot een dusdanige vraag naar conserveerende hulp, dat de zaak onherroepelijk vastloopt, technisch zoowel als financieel, wegens de noodzakelijke uitbreiding van personeel zonder evenredige vermeerdering van inkomsten. Het bevorderen van de voorgestane huisbehandeling met vrije tandartskeuze, was niet het waken voor een groepsbelang, maar het eenige middel om een bestaansmogelijkheid te handhaven voor den tandarts. Een „verpauperiseerde” tandartsenstand was zeker niet het belang van de samenleving en dit zou het vooruitzicht zijn, als de ziekenfondsen, die drie-vierde van onze bevolking tandheelkundig beheerden, er in slaagden het klinieksstelsel over de geheele linie in te voeren. Om dat gevaar af te wenden gaf de C.Z.C. de voorkeur aan de huisbehandeling, evenals de fondsleden; die de praktijk prefereeren boven de kliniek met haar overvulde spreekuren en lange wachtlijsten voor conserveerende behandeling.

B e c k e r, in zijn dupliek, betwijfelde of het voor den tandarts mogelijk zou zijn aan huis conserveerende hulp te verleenen voor de luttele bedragen per verrichting; in de kliniek was zulks bij het tarief van de C.Z.C. wel het geval, naar hij met gegevens uit eigen ervaring verduidelijkte.

P a e r l verdedigde het beleid der commissie eveneens; de belangen der collega's, jarenlang werkzaam aan fondsen, mochten niet veronachtzaamd worden en daaruit vloede het streven voort om langs lijnen van geleidelijkheid te komen tot een regeling, die de wenschen der Maatschappij het meest benaderde.

L o e b hield een pleidooi ten gunste der klinieken; het bewijs was niet geleverd dat daar de gebitssaneering gedrukt werd. Hij achtte deze bewering onbillijk tegenover de tandartsen, die naar hun beste krachten in die richting werkzaam waren. Ook waren de besturen van onderling beheerde fondsen zeer wel bereid om zich ten aanzien van de gebitsbehandeling te laten voorlichten; mits op de goede manier aangepakt, viel er zeker met hen te praten. Bij geconstateerde tempo-versnelling onder den druk van achterstand was publiciteit een machtig wapen om tot verbetering te geraken.

K r a n e n b u r g wenschte meer lijn in de bemoeiingen der C.Z.C. in zooverre dat bij het sluiten van overeenkomsten minimum voorwaarden zouden worden gesteld, waarvan niet wordt afgeweken. De te stellen eischen verdeelde hij in voorwaardelijke en onvoorwaardelijke, aan welke laatste onder alle omstandigheden zou moeten worden voldaan. Het was een feit, dat in meerdere centra goede tandheelkunde gedrukt werd door fondsen, die daarover kunnen beslissen aan de hand van goedgekeurde contracten. V a n H o u t e deelde Becker's voorliefde voor klinieken niet, daar had de tandarts veel minder in te brengen dan bij de huisbehandeling en was hij gedwongen zich te richten naar de wenschen der bestuurders, gegeven de bestaande machtsverhouding. Ook betwijfelde hij of de behandeling in klinieken goedkooper was dan aan huis; bij huisbehandeling meldden zich meer patiënten aan dan bij het kliniek stelsel, zoodat een vergelijking niet zuiver was; in Rotterdam was blijkens beschikbare gegevens het omgekeerde het geval. F l a u m e n h a f t verweet de C.Z.C. dat zij bij haar ijver voor werkverruiming niets gedaan had om deze in Den Haag voor de jonge collega's tot stand te brengen; slechts een klein gedeelte der aldaar gevestigde tandartsen was werkzaam bij ziekenfondsen. P o o l was tenslotte van oordeel dat de toe-

standen bij de huisbehandeling idyllischer worden afgeschilderd, dan met de werkelijkheid strookte; ook daar kent men overvulde spreekuren en de verhouding tusschen prothese en vullingen was bij beide even ongunstig. De eenige troost bestond daarin, dat de tandheekkundige ziekenfondsbehandeling niet alleen in ons land „beneden critiek” bleef, ook elders was het niet beter. Het systeem, door Becker voorgestaan, kon verbetering brengen en de beweerde duurte van klinieken ten opzichte van huisbehandeling was voor Rotterdam niet bewezen wegens gebrek aan materiaal.

De Voorzitter was begaan met het lot der vergadering, die de uitvoerige discussies met zooveel geduld had aangehoord en wilde dit nu niet langer op de proef stellen. Hij droeg de verschillende denkbeelden en beschouwingen ter nadere bestudeering op aan de C.Z.C., die daarover bij een volgende gelegenheid haar licht zal laten schijnen. Intusschen voelde de commissie zich eenigszins geschokt in haar overtuiging, dat zij bij haar gedragslijn handelt in den geest van de besluiten der Maatschappij. Bij monde van Paerl wilde zij een motie van de vergadering om te weten, waar zij aan toe was. Hij vroeg alleen vertrouwen in het beleid der commissie, de controverse kliniek- of huisbehandeling kon buiten beschouwing blijven. Voorts nam hij Salomons in bescherming tegen het bezwaar van Loeb inzake de vereeniging van de functies van algemeen secretaris en voorzitter van de C.Z.C. in zijn persoon; het werk van eerstgenoemde vond niet alleen veel waardeering bij de leden der C.Z.C. en collega's wiens vraagbaak hij was, doch evenzeer bij „de partij te anderer zijde.”

Gelijk bij zooveel gelegenheden waarde ook thans de aloude geest van verzoening rond. Loeb bleek met zijn critiek niets persoonlijks te hebben bedoeld en alleen de wenschelijkheid van scheiding der genoemde functies uitgesproken; Becker wilde aan zijn bezwaren tegen de gestie der C.Z.C. geen enkele consequentie verbinden. Pool verklaarde het werk van Salomons en de zijnen hoogelijk te waardeeren en Flaumenhaft niet minder. Naar laatstgenoemde meende moest zij zich echter niet onttrekken aan critiek van

de jongeren, die niettemin achter de C.Z.C. stonden. P a e r l had, naar hij bezwoer, niets tegen L o e b, maar hij kon geen kwaad van zijn voorzitter hooren. Kortom, allen bleken achteraf zóó eens van zin, dat de voorgestelde motie geen dienst behoefde te doen en onder een lawine van applaus bedolven werd.

De Zondagochtend-bijeenkomst werd geopend met een bespreking van het voorstel van de Afdeeling Gelderland om de statuten van de Vereeniging voor Systematische Mondverzorging van den Middenstand zoodanig te doen wijzigen, dat den medewerkenden tandarts volledige medezeggenschap in de beheervoering dier organisatie wordt verleend. De lezer herinnert zich, dat in de zomer-vergadering te Hilversum B e r k e n b o s c h B e r e n d s, als voorzitter van genoemde afdeeling, alarm geblazen en zich tweer gesteld had tegen de constructie der vereeniging en over den inhoud van statuten en huishoudelijk reglement de algemeene vergadering der Mij. wilde laten beslissen, om aldus de belangen van den medewerkenden tandarts, die hij bedreigd achtte, veilig te stellen. Ook nu weer beklom hij de bres om een laatste poging te doen de zienswijze van zijn afdeeling ingang te doen vinden bij de vergadering. De onttrekking van de statuten aan het beslissingsrecht van de Mij. achtte hij in strijd met de souvereine macht der algemeene vergadering en de samenstelling van het bestuur der organisatie uit een overwegende meerderheid van niet-tandartsen om der wille van een onverdacht sociaal cachet en het vermijden van den schijn van een verkapte specialistenvereeniging, was der Mij. onwaardig. Over de mogelijkheid om systematisch rationeele hulp door te voeren werd met geen woord gerept; terwijl daaraan gegronde twijfel bestond. Van de systematische hulp kwam in de ziekenfondsen al weinig terecht, hoe wilde men dit dan bij middenstanders bereiken, die daar evenmin rijp voor zijn. De tandarts, die zijn patiënten daartoe wilde dwingen, liep gevaar hen kwijt te raken. Men was daardoor genoodzaakt om te schipperen. Ook het streven om het lidmaatschap der V.V.S.M. aantrekkelijk te maken door lagere tarieven, beteekende een achteruitgang voor den tandarts, wiens honoraria al lang aangepast waren aan

den economischen terugslag. Dit was geen gevolg van sociale overweging maar harde noodzaak. Een compensatie voor de nieuwe verlaging door een grootere toeloop was ook niet te verwachten, want de middenstanders, die zich aansluiten bij de V.V.S.M. en in die hoedanigheid den tandarts bezoeken, waren reeds vroeger zijn patiënten. Berkenbosch bleef bij zijn kenschetsing, dat de tandarts aldus contractant in zijn eigen praktijk werd en hiertegen zou de Afdeeling Gelderland zich tot het laatste blijven verzetten. Was het noodig om een dergelijke vereeniging voor middenstandshulp op te richten, dan behoorde het een Maatschappij-organisatie te zijn, ten einde het vrije beroep te handhaven.

Vander Goot sloot zich bij deze critiek aan, onderstreepte enkele der naar voren gebrachte grieven en achtte de aanwezigheid van drie hoofdbestuursleden in het bestuur der vereeniging een regeling, die met de verlangde medezeggenschap niets gemeen had. Het deed eerder denken aan het regentensstelsel uit vroegere tijden.

Margadant, hierna aan bod komend, begon met een woord van protest tegen het feit, dat deze aangelegenheid nogmaals op de agenda was geplaatst, zulks terwijl de Vereeniging bereids haar werk had aangevangen en alle voorbereidselen getroffen, conform vroegere besluiten der Mij. Mocht zij in het stadium „getorpedeerd” worden door een kleine groep? Sprak de oppositie van dictatuur, Margadant betitelde de actie van Gelderland als terrorisme. Aan de wenschen, door genoemde afdeeling naar voren gebracht, was reeds bij vroegere gelegenheden zooveel mogelijk tegemoet gekomen door ze in het huishoudelijk reglement te verwerken; toch werden diezelfde bezwaren telkens opnieuw naar voren gebracht. Hij erkende, dat de statuten autocratisch „getint” waren, dienden dit ook te zijn. De belangen van de medewerkende tandartsen behoorden niet te worden behandeld in de Vereeniging, maar in de Mij. De samenstelling van het bestuur, waarin drie leden van het H.B. zitting hadden, was een waarborg, dat met die belangen niet lichtvaardig zou worden omgesprongen. Om de vergadering te overtuigen, dat met alle geopperde bedenkingen

rekening was gehouden, las hij eenige artikelen voor uit het reglement, waaruit bleek, dat de tarieven voor elk district door de Mij. zullen worden vastgesteld, dat het H.B. te allen tijde inzage zal hebben van boeken en jaarrekeningen, welke laatste de goedkeuring behoeven van de Mij. Uit alles bleek, zoo zeide hij, dat deze vereeniging zich met handen en voeten aan de Mij. gebonden had en in wezen niets anders was dan een uitvoeringsorgaan van door de Mij. genomen initiatieven en besluiten. Dat de leden geen kennis hadden kunnen nemen van statuten en reglement was niet een gevolg van „geheimdoenerij”, doch van de technische moeilijkheid om deze tijdig gedrukt te krijgen. Hij ontzegde echter den eisch dat deze nog eens door den molen van de afdeelingen zouden moeten gaan. Ten slotte verlangde Margadant dat de aanwezigen overtuigd zouden zijn, dat de overeenkomst met de V.V.S.M. in goede trouw zou worden uitgevoerd en deed op de Afdeeling Gelderland het dringend beroep om de Vereeniging nu eens met rust te laten en haar een paar jaar te gunnen om haar krachten althans in de hoofdstad te ontwikkelen.

Uit het sociale karakter der Vereeniging trok *V i s s e r* tevens de conclusie, dat zij zich bij haar gestie niet kan laten influenceeren door de directe praktijkbelangen der mede-werkende tandartsen, in dien zin, dat deze zouden moeten overheerschen. Mochten er onder hen zijn, die meenden dat met hun belangen niet voldoende rekening wordt gehouden, dan was de afdeeling de plaats om daarvoor gehoor te zoeken. Het Mij.-verband zorgde er dan verder voor, dat met redelijk bevonden wenschen in de vereeniging rekening wordt gehouden. Hij wilde, alvorens de bezwaren van Gelderland in een nadere overeenkomst vast te leggen, eerst de praktijk afwachten. Mocht inderdaad blijken, dat de getroffen overeenkomst niet beantwoordt aan de verwachting, dan zou er ongetwijfeld een weg te vinden zijn om de naar voren gebrachte bezwaren te ondervangen. *B e r k e n b o s c h B e r e n d s* kon nog steeds niet inzien, waarom de gevraagde medezeggenschap, als deze werkelijk voldoende gewaarborgd was, niet met zooveel woorden in de statuten kon worden vastgelegd. Maar als de vergadering overtuigd was, dat dit

niet kon, dan zou Gelderland er zich bij neerleggen; als goede leden hadden hij en zijn medestanders gemeend tot het laatste voor dit essentiele belang te moeten strijden. Sanders bezwoer hem, dat de regeling juist in den aangevochten vorm was gegoten om de Mij. de macht in handen te laten houden, zonder dat zulks naar buiten blijkt. Inzake medezeggenschap was alles voor de Mij. verkregen, wat wettelijk en juridisch mogelijk was. Hij hoopte, dat Berkenbosch en de zijnen het van hem zouden willen aannemen en bereid zouden zijn hun tegenstand te laten varen. Tot dit laatste verklaarde Berkenbosch zich bereid. Hiermee was tevens het lot bezegeld van het voorstel-Gelderland.

Bleef nog over het bindend besluit, waarbij verboden wordt aan de leden om op eigen gelegenheid tandheekkundige hulp aan den middenstand te organiseeren of een overeenkomst tot dat doel aan te gaan. Berkenbosch Berends vroeg of een dergelijk besluit nog noodig was, nu Gelderland (waartegen dit besluit in feite gericht was) verklaarde zich van eenige actie te zullen onthouden.

De Voorzitter bleek bereid ter vereenvoudiging van de (voor een b.b. vereischte) procedure, dit in een gewoon besluit om te zetten, maar Margadant en Sanders ontrieden zulks; de sancties op overtreding van een gewoon besluit gesteld, waren veel minder zwaar dan de tuchtmaatregelen, welke bij overtreding van een bindend besluit konden worden opgelegd en het zou wel eens kunnen blijken, dat deze rem niet kon worden gemist. En ten slotte, aldus laatstgenoemde, wie anders hadden er last van, dan alleen overtreders, voor wie het juist bestemd was? Aldus werd op zijn advies het b.b. met algemeene stemmen aangenomen. In zijn slotwoord dankte de voorzitter de commissie-Margadant voor de vele moeite welke zij zich nog had getroost en de afdeling Gelderland, dat zij zich bij de inzichten der vergadering loyaal had neergelegd.

Hierna bracht Visser verslag uit over hetgeen de contact-commissie, voortgevloeid uit de overeenkomst met de Vereniging van Laboratoriumhouders, sinds de zomervergadering had verricht en voornemens was verder te doen. In de

eerste plaats (zulks naar aanleiding van de betreffende vraag bij de begrooting) gaf hij een uiteenzetting omtrent de werkwijze van het controle-systeem voor de tandtechnische bedrijven, die elk werkstuk van een orderbriefje vergezeld doen gaan. Door het onderzoek van al deze orderbriefjes wordt door den controleur een gedetailleerd overzicht gekregen van den omvang der laboratoriumwerkzaamheden (ten behoeve van de tandartsen) en van de financiële uitkomsten. Aldus is het mogelijk na te gaan, of de tarieven juist zijn vastgesteld, dan wel dat correctie in een of andere richting of op eenig onderdeel gewenscht is. Het controle-stelsel heeft allerlei perspectieven geopend, en heeft alles blootgelegd. Het was b.v. de commissie gebleken, dat de loonbasis ietwat aan den hoogen kant was, zoodat het gewenscht leek inplaats daarvan een loonschaal in te voeren, waarbij voor iedere werkkracht werd vastgelegd, wat hij moet verdienen, met inachtneming van plaatselijke verhoudingen. Ten aanzien van de tarieven deelde hij nog mede, dat de reparaties lager konden worden gesteld, wat wellicht ook het geval zou kunnen zijn voor volle protheses. In het minimum-tarief zat een speling van eenige guldens, die wellicht ten goede zou kunnen komen aan protheses, waaraan lage honoraria ten gondslog liggen. Een te kweken reserve voor bijzondere doeleinden zou dit mogelijk maken. De meeste moeilijkheden leverde de tariefbepaling voor partieele protheses. Feitelijk dienden een prothese van 1 tand en die van 2 tanden practisch evenveel kosten, maar op traditioneele gronden moet daar mee worden geschipperd. Eerlang zal ook wijziging worden gebracht in de bepaling nopens de leerlingenkweek. Het bemiddelingsbureau werkte zoo goed, dat thans geen overschot aan technici meer bestaat, zoodat aanvulling noodzakelijk is. Inzake allerlei gesignaleerde ontduikingen van het tarief was de commissie diligent, „met man en macht” zal zij er tegen vechten. Het contact met de Dental-depots was in vertraging geraakt, maar kwam weldra aan de beurt, evenals te zijner tijd dat met tandheelkundigen, niet-leden der Mij. en, last but not least, met de vereeniging van werknemers, dit laatste noodig om over de geheele linie de overeenkomst door te kunnen voeren. Vermeld zij nog, dat in de toe-

komst ook voorschriften omtrent de loonen bij tandartsen zullen worden gegeven.

Als laatste agendapunt (behalve de rondvraag) bleef over: mededeelingen inzake schooltandverzorging, waarbij de voorzitter uitbreiding van de propaganda in uitzicht stelde. Tot dat doel zal de betreffende commissie, die tot centrale commissie zal worden bevorderd, tot taak hebben studiepunten nader uit te werken, een instructie voor schooltandarts te ontwerpen, en als controle-instantie op te treden. Onder deze centrale commissie zullen afdelingscommissies ressorteeren, die doel en werking der schooltandverzorging meer bekend zullen moeten maken. Voorts zal eerlang een cursus voor schooltandartsen in het leven worden geroepen. Bij een en ander zal naar nauwe samenwerking met Ivoren Kruis en Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde worden gestreefd.

Inzake de traditioneele „plaatsbepaling der volgende vergadering” werd verklapt, dat van de afdeling Limburg een uitnodiging tot het houden van de zomerbijeenkomst in haar gewest was ontvangen.

Bleef toen nog over de rondvraag. Schutte J. r. informeerde naar het standpunt van het H.B. inzake een te voeren proefproces omtrent de bevoegdheid van den tandarts tot het toepassen van de analgesie. Het bleek dat het H.B. besloten had zich daarbij niet te interesseeren. De voorzitter achtte het verlies aan prestige bij een ongunstige beslissing van meer beteekenis dan de mogelijke winst in het andere geval. Pool oordeelde de Mij. moreel gebonden Schutte te steunen, door de demonstratie van het betreffende apparaat op een vorige vergadering. In dit verband werd van eenige zijden nog ontstemming geuit over de in het Tijdschrift gepubliceerde missive van den Minister van Sociale Zaken, welke blijk gaf met weinig kennis van zaken te zijn gesteld en die de kwestie waarom het ging, de analgesie, geen recht liet wedervaren.

Van Deinsse wilde op grond van het vestigingsbesluit de Mij. tegen z.g. middenstandsinstituten laten ageeren.

Baerents zou een controle ingesteld willen zien op artikelen die door de Dental-depots in den handel worden

gebracht en waarvan de tandarts niet kan beoordeelen of zij — in verband met den door concurrentie beheerschten prijs — het geld waard zijn. Voorts maakte het gebrek aan kennis van den tandarts omtrent zijn technische installatie hem zeer afhankelijk van de monteurs der leveranciers, waarvan minder aangename ervaringen het gevolg konden zijn. Ook laakte hij het, dat de Dental-depots vaak geen onderdeelen in voorraad hebben, waardoor de bedrijfsstagnatie lang duurt, terwijl de onderdeelen door de fabrieken zeer prijzig worden gehouden. De Voorzitter beloofde deze zaak onder de aandacht van de contact-commissie te zullen brengen. Met nog enkele andere opmerkingen was ook dit laatste agendapunt weldra afgedaan.

B.